



NORSK FAGRÅD

FOR MUSIKK, DANS & DRAMA

Høringsuttalelse til NOU 2019:25

«Med rett til å mestre»

Norsk fagråd for MDD er et rådgivende organ som har som formål å følge opp aktuelle saker som vedrører programområdet musikk, dans og drama i videregående skole. Rådet arbeider for å kvalitetssikre utdanningen og det faglige og pedagogiske utviklingsarbeidet både lokalt og nasjonalt. Rådet representeres gjennom nasjonale fagkonferanser annet hvert år, og gjennom et demokratisk valgt styre i perioden mellom fagkonferansene.

Norsk fagråd for MDD er et rådgivende organ som har som formål å følge opp aktuelle saker som vedrører programområdet musikk, dans og drama i videregående skole. Rådet arbeider for å kvalitetssikre utdanningen og det faglige og pedagogiske utviklingsarbeidet både lokalt og nasjonalt. Rådet representeres gjennom nasjonale fagkonferanser annet hvert år, og gjennom et demokratisk valgt styre i perioden mellom fagkonferansene.

Vi leverer herved vår uttalelse vedrørende «Med rett til å mestre» NOU 2019:25. I arbeidet med denne uttalelsen har vi sett det hensiktsmessig å organisere den etter de kapitler vi anser som mest relevante for det programområdet vi representerer. For enkelhets skyld vil *Norsk Fagråd for musikk, dans & drama* omtales som Fagrådet resten av teksten, *videregående skole* som vgs og *utdanningsprogram for musikk, dans og drama* forkortes til MDD.

Kapittel 2 Føringer for det videre arbeidet

Punkt 2.4 - Forventninger til framtidens videregående opplæring

Utvalget ønsker en endring fra *retten* til videregående opplæring til at oppmerksomheten rettes mot *kvalifisering og fullføring*. Et sentralt element vil i så måte være om elevene er kvalifisert, for i neste omgang å ha nytte av opplæringen.

Fagrådet ønsker av denne grunn å fortsette med opptaksprøver (også kalt ferdighetsprøver) til MDD. Fagrådet ønsker at man vurderer at dette blir obligatorisk for elever som søker

MDD. Dette også for å sikre Liedutvalgets forventning om framtidens videregående opplæring: «...skal bidra til at alle opplever mestring og motivasjon».

Dette temaet tas opp i kapittel 3 (3.2.4). Her fremmer utvalget at: «... det er lite hensiktsmessig å ta inn elever/lærlinger til opplæring hvor de ikke har forutsetninger for å delta og få et faglig utbytte». Dette underbygger Fagrådets holdning om at obligatorisk opptaksprøve på MDD er nødvendig og ønskelig. Likeså bør man da vurdere hvordan vektingen av opptaksprøve i forhold til karakterer skal være. I dag er det for eksempel de fleste steder 50-50 vekting, mens noen kommuner kan vekte det 80-20.

Kapittel 3 Sluttkompetanse, om å være kvalifisert og drøfting av endringer i tilbud og regelverk

Fagrådet er enig i utvalgets oppfatning om innføring av obligatoriske innføringsfag. Vi ser daglig elever som sliter med grunnleggende kunnskaper og som dermed ikke har forutsetning for å mestre den arbeidsmengden man møter i vgs og heller ikke har mulighet for å imøtekomme de faglige kravene som blir satt. Derfor ser vi behov for at elevenes akademiske forutsetninger også vurderes slik at elevene har forutsetning for å gjennomføre programmet.

Vi støtter også at elevene må bestå et faglig nivå før de går videre til neste nivå og at elevene på den måten har mulighet for å gå i ulik takt. Vi er spent på den strukturelle tilpasningen og om dette lar seg gjøre på sikt da det vil innebære en vesentlig endring av eksisterende struktur slik vi ser det.

Kapittel 4 Fagene og organiseringen av opplæringen

Utvalget etterspør i dette kapitlet høyere digital kompetanse hos elevene.

Fagrådet opplever at elevene har høy digital kompetanse med det vi assosierer med fritiden, som gaming og sosiale medier. Ved bruk av pedagogiske plattformer (Canvas, It's learning og så videre) og vanlige digitale verktøy som for eksempel Office 365, så er kompetansen mye lavere selv om opplæringen blir gitt. *Vi tror det er helt sentralt at alle elever i vgs lærer IKT-ferdigheter i fagene og ikke som eget fag.* Dette for å sikre at de får mengdetrening i programmene som anvendes og da blir trygge på verktøyene.

Utvalget kommer med en rekke forslag under punkt 4.6 som fagrådet støtter helt eller delvis.

- Fagrådet støtter at noen av fellesfagene blir delvis programrettet.
- Fag- og timefordelingen bør gjennomgås for å sikre en bedre balanse mellom programfag og fellesfag.
- Elevene bør få opplæring i færre fag per termin. Vi er positive til at året kan deles inn i flere terminer, spesielt om dette gjør at man kan gjøre seg ferdige med fag av

mindre omfang, som for eksempel samfunnsfag eller geografi på for eksempel en termin.

- Halvårsvurdering med karakter må revurderes. I kunstfag og prestasjonsfag bør man fokusere på hvordan utvikling i størst mulig grad skal kunne skje, ikke på hva prestasjonen har av verdi i form av karakter.
- Vi støtter at trekkordningen avsluttes. Programfagene innen musikk, dans og drama ønsker minst en obligatorisk eksamen innenfor våre fagområder i VG3. Dette bør gjerne gjennomføres i VG1 og VG2 også. Vi mener at elevenes programfag må få økt betydning i vektingen mellom fagene på vitnemålet.
- Vi støtter at elever som ønsker å komme raskt i gang med et fag bør få muligheten til dette. I denne sammenheng mener vi også det er naturlig å se på om elever på MDD kan forsere teoretiske fag innen vårt fagfelt hvis de allerede har høyt nivå innenfor for eksempel musikkteori/komposisjon. Kunne man ha overført erfaringer med realfagsstrategien til andre utdanningsprogram?

Kapittel 5 Det studieforberedende utdanningsløpet

Vi er enig med utvalget om at det er uheldig at det er flere spesielle opptakskrav til høyere utdanning. En struktur der det studieforberedende er «billetten» til høyere utdanning uavhengig av valgt løp, bør være nok (unntaket vil selvsagt være de utøvende kunstutdanningene der en opptaksprøve må gjennomføres). Dette vil gjøre det ryddigere for elevene når de skal velge fra ungdomsskolen. Vi er enig i at et begrep som generell studiekompetanse beholdes og at elevene som har valgt MDD oppnår generell studiekompetanse slik det også er i dag.

5.2

Vi er glade for at Lied-utvalget anerkjenner fagmiljøets ønske om å bestå som ett samlet studieprogram. Vi mener at dette er svært viktig for å sikre sterke fagmiljø og ivareta muligheter for tverrfaglig arbeid. Fagrådet er klar over at musikk har hovedvekten av elevmassen, men mener det ikke vil gagne verken musikkelevne eller dans- og dramaelevne å splittes. Vi opplever at elevene har stor nytte av hverandres fagområder som forbereder dem for det profesjonelle, utøvende feltet der sjangeroverskridelse og tverrkunstnerisk samarbeid blir mer og mer vanlig.

Vi støtter at det foretas en gjennomgang av studietilbudet samtidig som vi mener at MDD er et tydelig studieprogram som ikke trenger supplering av liknende studieprogram som for eksempel en egen «talentlinje». Ved økt satsing på programfagene på MDD samt reduksjon av det totale timetallet på musikk, så mener vi at vi på den måten ivaretar elevene på MDD i bedre enn det vi klarer i dag slik at de i større grad kan kvalifisere seg til høyere utdanning innenfor kunstfagene.

Vi er klar over at Norges Musikkhøgskole og Barratt Dues Musikk institutt sammen har laget en modellutredning der de ønsker en «forutdanningslinje» i vgs til høyere utøvende musikkutdanning. Vi mener dette er overflødig og feil bruk av ressurser, samtidig som videregående skole i seg selv er forutdanning til høyere utdanning. Vi skal tilrettelegge for et helt spekter av ferdigheter; fra autodidakt til den som har spilt fiolin fra hen var 4 år gammel

og sikter mot en orkesterjobb. Dette gjør vi i dag innenfor nåværende studieprogram i samarbeid med høyere utdanning som allerede har tilbud til særlige talenter gjennom program som for eksempel «Unge talenter» ved Barratt Due og «Talentutviklingsprogrammet (TUP) ved NMH.

5.3 Fagene i de studieforbereende utdanningsprogrammene

Fagrådet mener at fellesfag i den studieforbereende opplæringen ikke trenger å være ensrettet like. Fellesfag kan i større grad tilpasses den studieforbereende retning elevene har valgt, og samspille med beslektede kompetansemål og temaer i programfagene. Dette vil føre til mer faglig fordypning, mulighet for dybdelæring og større motivasjon for å tilfredsstille de krav som stilles av høyere utdanning om å være studieforbereet. Det er viktig å poengtere at alle fag i en studieforbereende utdanning er likeverdige når det gjelder hva som gjør en elev studieforbereet. Vi tror ikke at gjennomgang av f.eks. et historisk emne gjør elevene mer studieforbereet om det blir gjennomgått i et fellesfag enn i et programfag. Dermed er det nærliggende at en vurdering av strukturen i videregående opplæring også innebærer at en ser nøye på forholdet mellom programfag og fellesfag, både når det gjelder innhold og timetall. Et eksempel her kan som tidligere nevnt være fagene historie, norsk og musikk i perspektiv 1 og 2. I vg3 utgjør disse tre fagene til sammen 15 timer med et fordypningsemne i norsk og to fordypningsemner i musikk i perspektiv 2. En strukturendring kan bidra til at elevene slipper å forholde seg til historiegjennomgang i tre fag, undervisningen kan gjøres mer fagovergripende og timetallet kan tas ned.

Fagrådet opplever at utvalgets forslag i kapittel 5.3.2 og 5.3.3 i stor grad sammenfaller med våre synspunkt og tidligere innspill. Vi vil likevel kommentere noen av punktene:

- **Deler av fellesfagene engelsk, norsk og matematikk programrettes fra Vg2.**
Som tidligere nevnt tenker vi at dette kan bidra til å minke timetallet siden undervisningen blir mer fagovergripende og dermed frigi mer tid til programfag.
- **Redusert timetall i norsk**
MDD blir for teoritunget med det timetallet vi dag har iblant annet norsk. Et eget norsk programfag kan appellere til de elevene som ønsker en slik fordypning og også bevare muligheten for å gå i dybden.
- **Økt timetall i engelsk**
Fagrådet registrerer at regjeringen i Granavoldplattformen ønsker å gjøre engelsk til et obligatorisk fag i vg2 og vg3, og vi støtter utvalgets forslag om å øke timetallet i engelsk så fremt det ikke går på bekostning av programfag. For å gjøre våre elever mer studieforbereet må engelskundervisningen da programrettes ved at de får erfaring i å lese engelsk faglitteratur i musikk- dans og dramafagene for på den måten tilegne seg relevant engelsk fagterminologi.
- **Redusert timetall i fremmedspråk**
Fagrådet er svært positive til at Liedutvalget har tatt tak i problematikken rundt obligatorisk fremmedspråk i videregående skole. Gjeldende ordning der de som ikke valgte fremmedspråk på ungdomsskolen mister muligheten til å fordype seg i musikk, dans eller drama fungerer dårlig. Fagene scenisk dans fordypning, musikk fordypning

og teaterproduksjon fordypning er viktige fag som er med på å forberede elevene til opptaksprøver ved høyere utdanning.

- **Matematikk 2P fjernes**

Vi mener matematikk i vg2 kan gjøres valgfritt for elever på MDD. Det vil frigjøre tid til mer øving/trening og fordypning i musikk, dans eller drama. Vi vil påpeke at det bør være mulig å velge matematikk 2T også for våre elever. Vi ser at flere elever ønsker å ta 2T og andre realfag for å holde mulighetene åpne for videre studier som krever dette.

- **Timetallet i kroppsøving økes**

Elever ved MDD har alle behov for programrettet undervisning som legger til rette for et aktivt arbeidsliv og fokuserer på skadeforebygging og bevegelsesglede. Utvalget foreslår økt timetall i kroppsøving, men elevene ved MDD har ikke dette faget. Fagområdene dekkes til dels av følgende fag: MDD (alle), ergonomi og bevegelse (musikk), bevegelse (dans og drama), grunntrening i dans (dans), teater og bevegelse (drama). Fagrådet ønsker derfor at disse fagene kan få økt timetall på lik linje med økningen i kroppsøving så fremt det ikke går på bekostning av timetallet i andre programfag.

- **Dagens ordning med tilleggspoeng i videregående opplæring bortfaller**

Fagrådet er positive til at Liedutvalget foreslår å avskaffe ordningen med fordypningspoeng. Fagrådet vil poengtere at våre elever har stor fordypning i sine fagområder. De har 5 timer ekstra per uke alle tre årene sammenliknet med studiespesialiserende, og får ikke fordypningspoeng. Systemet slik det er nå oppfattes dermed som svært urettferdig der noen kompetanser ansees som viktigere enn andre.

- **Mer fordypning i programfagene**

Vi stiller oss bak utvalgets forslag om krav til økt fordypning i programfagene. Fagrådet ser stor verdi i at MDD-elevene får enda bedre dybdekompetanse i sitt respektive programområde. Dette vil kunne imøtekomme høyere utøvende musikkutdannings ønske om at søkerne fra musikklinjene skal ha brukt mer tid på praktisk utøvelse på sitt hovedinstrument.

- **Kunnskapsgrunnlaget om de studieforbereidende retningene må øke, og endringer må følges opp med forskning.**

Dette er vi positive til siden fremtidig skoleutvikling da kan initieres fra fagmiljøene og ikke nødvendigvis politikken.

5.3.4

- **Totaltimetallet i opplæringen bør være lik for alle utdanningsprogrammene, dette vurderes sammen med andre endringsforslag**

Vi har lenge argumentert for nødvendigheten av lavere timetall på MDD for å frigjøre tid til øving på musikk. 35 timer oppleves som en stor belastning for elevene. En

mulighet kan være at 35 timer på dans og drama inkluderer økt fellestrening ettersom dans og drama utvikler ferdigheter i grupper, mens timetallet skjæres ned til 30 på musikk for å frigjøre tid til øving som i stor grad er individuell eller i små grupper.

Kapittel 9 Styring, roller og ansvar i videregående opplæring

Utvalget foreslår i punkt 9.5 at det opprettes et nasjonalt faglig råd for hver studieretning. Fagrådet støtter forslaget under forutsetning at det opprettes et eget råd for MDD-programmet. Dette rådet må settes sammen med representanter for linjene. Musikk, dans & drama har allerede etablert et fagråd; *Norsk Fagråd for MDD* som ivaretar feltets faglige interesser og har en samlende funksjon. Vi ser derfor at vi er en naturlig samarbeidspart i dette arbeidet.

Utvalget foreslår videre at det etableres et nasjonalt fagråd for studieretninger og høyere utdanning. Vi mener at dette punktet kan sees i sammenheng med:

Det utvikles nettverk og faste strukturer for samarbeid mellom videregående skoler, regionale høyere utdanningsinstitusjoner og andre kompetansemiljøer, herunder lokalt arbeidsliv. Fagrådet vil allikevel advare mot at dette ikke må bli en ressurskrevende og byråkratisk komité uten reell påvirkningskraft for våre fagfelt.

Utvalget foreslår også at staten må ha et overordnet ansvar for å tilrettelegge for kapasitetsoppbygging regionalt, slik at de lokale forutsetningene er til stede for å gjennomføre vellykkede endringer. Vi mener at dette er et godt og viktig signal som kan sikre noenlunde like muligheter i alle regioner med videregående skoler.

Vi støtter utvalgets forslag med å sette i gang forskning som belyser hva karakterer og utdanningsbakgrunn fra videregående skole betyr for å lykkes i høyere utdanning. Per dags dato er det mangelfull forskning på vårt utdanningsområde. Innspill fra høyere utdanning, særlig innen musikk, preges av manglende forskning og tallgrunnlag.

Utvalget foreslår at staten sammen med fylkeskommunene etablerer en forsknings-, utdannings- og innovasjonsstrategi rettet mot videregående opplæring. Vi er enige med utvalget at i en omstillingsprosess kan det være hensiktsmessig med en strategi for forskning, utdanning og innovasjon. Vi mener likevel at det er viktig at dette ikke utvikler seg til unødig kontroll og byråkrati som binder ressurser.

Oppsummering:

Fagrådet støtter hovedtrekkene i rapporten og i stor grad forslagene til Lied-utvalget. Vi ser at ved å stille større krav til elevene med å bestå et fag for å kunne fortsette med det neste, også gir større frihet til at opplæringen i større grad kan tilpasses den enkelte elev. Vi ønsker å gi elevene våre enda større mulighet til å fordype seg i programfagene de har valgt slik at flere kan få den utvikling og fordypning de trenger for å kvalifisere seg til høyere studier

innenfor våre fag. MDD-programmet er et gratis tilbud med høy kvalitet, noe elevene ikke har sjans til å få tidligere i livet med mindre de kan betale for seg. Våre elever må i stor grad ha benyttet seg av tilbud som koster penger for å kvalifisere seg for å gå hos oss. Heldigvis ser vi også elever som er autodidakt og vi kan i mange tilfeller gjøre dem kvalifisert for høyere utøvende studier i løpet av tre år med hardt arbeid og tett oppfølging. Vi jobber konstant i spenningsfeltet bredde og spissing av talent.

Samtidig som videregående skal gjennomgå endringer, så håper vi at barn og unge får mulighet til å finne og utvikle sine talenter tidlig uavhengig av sosioøkonomiske kår. Da er vi avhengig av en økt satsning på disse fagene i den offentlige skolen fra første klasse i barneskolen, samt at undervisning i kulturskolen gjøres mer tilgjengelig for alle.

På vegne av styret i Norsk Fagråd for musikk, dans & drama,



Camilla Ediassen

Styreleder

+47 91788161

Epost: fagradmdd@gmail.com

<https://www.fagradmdd.no/>

